

L 34

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum Muzeum Pomorskiej Armii i Floty
ul. z Wojskowej Służby Polek
87-100 Tczew, ul. Podmurna 93, tel. 58 242 11 11
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

Inowrocław poza Pom.
Warszawa
ZWS-AK
† Radajewska Maria Bogumiła
ps. „Myseka” „Ewa”
K: 870/2250 Pom. 1

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Radajewska Maria B.

T. W. - 870/2250 Pom.

pod a Pom. ~~Urodziła się w Warszawie 22.12.1914~~

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 2 s. 1-2

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora k. 2 s. 1-2

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 1

VI. Fotografie obsiār i ikonografii

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Gadajewska Irena B.:

1. Biografia M. Gadajewskiej, [w:]
A. Adamska, Dwie wojny w A&K -
- Wielkopolska, Poznań 2006,
s. 69-70, kserokop. k. 25, 1-2

Maria Bogumiła RADAJEWSKA,
ps. „Myszka”, „Ewa” (1922-1944)
siostra Romany

II/1

Ur. 22 listopada 1922 w Inowrocławiu.

Była uczennicą Gimnazjum SS Urszulanek w Poznaniu i harcerką. W działalności harcerskiej z pasją rozwijała wartości wyniesione z rodzinnego domu, jak gorący patriotyzm, poszanowanie dla narodowej tradycji i historii oraz głębokie przekonanie o powinności służenia innym. Gdy w 1939 roku, w ramach wysiedleń

do Generalnego Gubernatorstwa, wraz z matką i rodzeństwem znalazła się w Warszawie, kontynuowała edukację, uczęszczając na zajęcia tajnej Politechniki Warszawskiej. Naukę łączyła z pracą konspiracyjną – w 1940 wstąpiła do ZWZ-AK, gdzie m.in. została przeszkolona w służbie medycznej.

Gdy wybuchło Powstanie Warszawskie, otrzymała przydział do 183 plutonu batalionu „Golski” jako sanitariuszka patrolu sanitarnego „Foki”, działającego przy punkcie medycznym utworzonym w powstańczym szpitalu przy ul. Polnej 34 (Przychodnia Ubezpieczalni Społecznej). Stamtąd dokonywała wypadów po rannych.

Nocą 2 sierpnia 1944 roku do szpitala przyszło dwóch żołnierzy ze 135 plutonu z prośbą o pomoc dla ciężko rannych kolegów, którzy znajdowali się w zdobytym tego dnia budynku byłego Departamentu Kawalerii Ministerstwa Spraw Wojskowych przy ul. Marszałkowskiej 24/26. Na ochotnika zgłosiło

Adamskie domy, Dzielnicę z 1921 -
- Wielkopolski, Poznań 2006; Adam

11/2
się pięć dziewcząt, wśród nich Maria i jej siostra Romana. Okazało się jednak, że tak liczna grupa sanitariuszek do wykonania akcji, przy dodatkowym wsparciu żołnierzy 135 plutonu, nie jest wskazana. W obawie o ich bezpieczeństwo zdecydowano, że najmłodsza Romana zostanie. Sanitariuszki dotarły bez przeszkód na Marszałkowską, opatrzyły ranych

i dały im wzmacniające zastrzyki. Nazajutrz Niemcy przy użyciu ciężkiej broni przeprowadzili szturm na budynek i wdarli się na jego parter. Próbowali dostać się na piętra, ale gdy kolejne ataki zostały odparte przez powstańców, podpalili budynek z obu stron. Dowódca 135 plutonu, pchor. „Bicz” w zaistniałej sytuacji wydał rozkaz sforsowania opanowanego przez Niemców parteru w celu przebicia się do wyjścia na ul. Marszałkowską. Polecił sanitariuszkom ewakuowanie dwóch najciężiej rannych na osłoniętą barykadą półpiętro. Maria i jej koleżanki najwidoczniej źle zrozumiały rozkaz. Zniosły rannych na parter. Tam byli Niemcy. Wszystkie sanitariuszki i ranni zostali zamordowani. Zginęła również Maria.

III/1. Materiały dotyczące rodziny
relatora: Radajewskiej Marii B.:

1. Biogram Romany Radajewskiej, [w:]
Adamska A., Dziewczyny z AK -
Wielkopolanki, Poznań 2006, s. 71-73
kserokop.

k. 2 s. 1-2

por. Romana RADAJEWSKA,
później STOBIECKA,
ps. „Danusia”, „Roma” (1926)
siostra Marii

III/1/1

Ur. 28 lutego 1926 w Poznaniu.

Przed wojną uczyła się w Gimnazjum SS Urszulanek i należała do harcerstwa.

Jesienią 1939 roku cała rodzina Radaiewskich znalazła się w obozie przejściowym na Główniej, oprócz najstarszego brata Romany, który wcześniej zdążył uciec z domu. Wysiedleni do Generalnego Gubernatorstwa, tuż przed Bożym Narodzeniem trafili do Limanowej, następnie w lipcu 1940 zamieszkali w Otwocku. Romana uczęszczała do Gimnazjum Handlowego. Od 1941 pobierała naukę na tajnych kompletach w Gimnazjum i Liceum Pań Roszkowskiej i Popielewskiej w Warszawie, dokąd przeniosła się z matką i rodzeństwem. Po małej maturze, od 1943 kontynuowała edukację w tajnym warszawskim Liceum Pedagogicznym SS Urszulanek. Działalność konspiracyjną rozpoczęła w 1941 jako harcerka Szarych Szeregów, a w marcu 1943 została zaprzysiężona do AK. Romana, podobnie jak siostra Maria, przeszła szkolenie sanitarne i tak jak Maria, w Powstaniu Warszawskim była sanitariuszką połową 183 plutonu batalionu „Golski”. W Kompanii

Rodzina Radaiewskich. Siedzą od lewej – Zbigniew, Leonia, Cecylia (matka), Stefan (ojciec), Danuta, Urszula; stoją od lewej – Włodzimierz, Maria i Romana.

*Adamska A., Dzień dobry z AK - Wielkopolska,
Poznań 2006*

Maria, Romana i Leszek Stobiecki.

Z siostrą Marią – po lewej.

Obrony Sztabu („Koszta”) znalazł się ich brat Włodzimierz, a w Zgrupowaniu „Krybar” walczył poznany w Warszawie narzeczony Romany, Leszek.

Pamiętnej nocy 2/3 sierpnia Romana zgłosiła się razem z siostrą i innymi sanitariuszkami do akcji ratowania ciężko rannych w budynku byłego Departamentu Kawalerii Ministerstwa Spraw Wojskowych przy ul. Marszałkowskiej 24/26. Dowódca patrolu, pchor. „Jan”, w obawie o bezpieczeństwo tak dużego patrolu postanowił, że „Danusia” jako najmłodsza zostanie. Ta decyzja uratowała jej życie. Niemcy zdobyli budynek przy Marszałkowskiej, a znajdujące się w nim sanitariuszki i rannych zamordowali. Osobista tragedia, jaką przeżyła Romana w tych pierwszych dniach powstania, wpłynęła na jej dalsze postrzeganie rozgrywających się wydarzeń. Umocniło się wewnętrzne przekonanie Romany, że przeżyje powstanie. Jej dalsze losy to seria nieprawdopodobnych zbiegów okoliczności i cudownych ocalań, kiedy pod silnym ostrzałem lub obserwowana na pustej ulicy przez czujne oko snajpera niosła pomoc rannym. Wysyłana w najniebezpieczniejsze miejsca, by ratować ludzkie życie, zawsze wracała cała, jakby kule nie miały do niej dostępu.

7 września 1944 roku zginął walczący w Śródmieściu Północ brat Włodzimierz. Narzeczony Leszek przeżył powstanie i po kapitulacji, uciekłszy z transportu, przedarł się przez „zieloną granicę” i wstąpił do 1. Dywizji Pancерnej gen. Bryg. Stanisława Maczka. Romana trafiła do obozu Fallingbostel XI B, następ-

Koleżanki z tajnych kompletów. Romana druga od lewej.

nie Bergen-Belsen i na koniec, jak większość dziewczyn z powstania, znalazła się w Oberlangen, gdzie szczęśliwie doczekała wyzwolenia przez „maczkowców”.

W maju 1947 roku przyjechała do kraju ze zdaną we Francji maturą. Rok później wrócił narzeczony Leszek Stobiecki, z którym wkrótce wzięła ślub. Ukończyła chemię na Uniwersytecie Poznańskim i pracowała w szkolnictwie.

Odnaczona m.in. Warszawskim Krzyżem Powstańcym i Krzyżem Armii Krajowej.

Przyszły mąż Romany, Leszek z jej siostrą Marią nad Wisłą – Warszawa, okres okupacji.

T: Q- 870/2250 Pom.

poze Pom.

Kadajewske Maria B.

✓. Karty informacyjne

№. 1

UNDACJA
RADAJEWSKIEJ
OMORZE
1945

poza 30m.
1

RADAJEWSKA MARIA BOGUMIŁA. „Myszka”, „Ewa” (22 XI 1922-4 V VIII 1944). ur. w Inowrocławiu, harcerka, studentka tajnej Politechniki Warszawskiej; od 1940 żołnierz ZWZ-AK, przeszkolona w służbie sanitarnej; w Powstaniu Warszawskim sanitariuszka patrolu sanitarnego „Foki” plutonu 183 batalionu „Golski”, działającego przy punkcie sanitarnym przy ul. Polnej, 4 VIII przedostała się do budynku szpitalnego przy ul. Litewskiej, zdobytego przez żołnierzy tego batalionu, nazajutrz szpital został ponownie odbity przez Niemców i spalony razem z chorymi, rannymi i sanitariuszkami, zginęła tam M. R., a także „Foka” oraz sanitariuszki

Barbara Grochowska i Halina Hackiewiczówna (wszystkie zob.).

Rel. Romy Radajewskiej (siostry), Leonii Radajewskiej-Stobieckiej (siostry), Jadwigi Siłniewicz.

Słownik uczestników walk o
niepodległość Polski 1939-1945,
M-wa 1988, s. 235

Rodajewsko. Maria

teczka wiązana biało

